

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

12. Quarta Præceptio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

mandato equiparari, pari in ratione in irregularitate. Respondeo, plurimum interesse inter excommunicationem, & irregularitatem, quoniam ex iure res est comperta excommunicatione obstringi non solum mandantem, sed etiam eum, qui suo nomine homicidium illatum, aut vulnus infixum clerico, ratum habuerit: at verò in iure apertè constitutum est nullam irregularitatem contrahi, nisi sit iure expressa. Secundam sententiam sequuntur Gloss. Speculat. vt citat, & sequitur Couar. loco citato. Præterea quidam opinantur, eum in irregularitatem incurrere, qui scienter iterat Sacramentum Ordinis, aut Confirmationis; sicut irregularitate afficiuntur ij, qui Baptismum repetunt, vel conferendo, vel suscipièdo, quod crediderunt Archi. c. 1. d. 88. Richar. 4. d. 7. ar. 6. q. 1. Gloss. in ca. dictum, de consecr. d. 5. Anton. par. 3. tit. 28. c. 5. §. 3. Mai. 4. d. 7. q. 1. ad finem. Nauar. in Manni. c. 27. nu. 2. 4. 7. Alij verò negant, quia solum iure expressum est, irregularitatem contrahere eos, qui iterant Baptismum: quæ opinio tanquam in re pœnali, vt benignior, videtur esse amplectenda, nisi obstat consuetudo: Nauarrus enim testatur hanc sententiam esse magis iuri consentaneam, sed primam magis esse vsu receptam. Primam ferè omnes Canonici iuris interpretes sequuntur. Secundam Theologi magis probant, Scot. 4. d. 7. p. 5. Palu. 4. d. 7. q. 2. Sot. 4. d. 7. q. 1. ar. 5. vbi ait secundam proculdubio veram esse. Item est quorundam sententia irregularitatem ebrium obstringi, qui alium occiderit, vel mutilauerit in ebrietate omnem usum rationis adimente, sed spontè suscepta: quia in Clementina, si furiosus, De homicidio, solum excipitur ab irregularitatis pœna infans, aut dormiens, aut amens, si absque vsu villo rationis alterum interficiat: non autem excipit ebrium Clementina, quem tamè facile potuisset excipere, si voluisset, ita opinantur Cardinalis, Imola, Zenzelinus, Villadiegus, Sylu. quos refert Couar. in Clem. si furiosus, de homic. p. 2. in iurium. n. 3. Contra verò alij negant vllam contrahi irregularitatem, quando quis sine culpa, dolo alterius factus est ebrius, ita Marianus Sozinus, & alij quos citat, & sequitur Couar. iuuas loco citato. Quod probant, quia idem est iuris de ebrio, quod de amente, infante, & dormiente: Siquidem isti excipiuntur, eo quod absque vsu rationis occidant: Sed ebrium etiam ponimus absque vsu rationis, & citra culpam in causa, vnde ebrietas exitit, interficere: ergo idem est de ebrio iudicandum. Cum igitur in materia pœnali opiniones versentur, & altera earum sit mitior, videtur magis probanda. Similiter est aliquorum opinio, quando leges pœnam his verbis delinquentibus irrogant; Priuamus officio, Dignitate, vel beneficio, aut sit ipso iure priuatus; contra statim pœnam in foro conscientie ante vllam criminis condemnationem: ita vt Beneficiarius nò solum fructus beneficij non faciat suos, sed etiam beneficio, officio, aut Dignitate se abdicare debeat. Alij vero putant huiusmodi pœnam in foro conscientie ante iudicis sententiam non afficere delinquentes, ita vt antequam condemnentur, officium, vel beneficium deponere nullo iure cogantur. Probant, quia leges cum pœnam constituunt hisce verbis, Priuamus, vel, ipso iure sit priuatus,

hoc sensu accipiuntur, vt statim, atque lata fuerit iudicis sententia in reos, ea retrorahatur ad diè commissi criminis, & fontes ab ea diè iure beneficij, officij, vel Dignitatis priuètur: quæ materia cū pœnalis sit, & prima sententia paulò rigidior, & seuerior fuerit, videtur illi posterior antepœnenda. In multis casibus, cum quis est ipso iure beneficio priuatus, statim potest eius beneficium impetrari, tanquam vacans, vt suo loco docebo. Item quidam existimant: si Iudex in Caium sententiam ferat his verbis: Suspendo te ab officio, vel beneficio, ratam, & firmam esse. Contra alij opinantur huiusmodi sententia non subsistere, quia eo ipso, quod per disunctionem fertur, est incerta; nec scitur enim à quo suspèdat, ab officio ne an à beneficio: & sententia qua in fontes animaduertimus, debet esse certa, ac nota nocentibus; quæ opinio in re pœnali est benignior, ac proinde probabilior. Hanc sententiam sequitur Sylu. suspensio. q. 5. vers. si iterum suspensio: nam ex. l. hæc sentent. C. de senten. quæ sine cer. quanti. habetur, non esse à iudice sententiam proferendam sine certa quantitate. Obijcies, Si presbyter in sacra peccatorum confessione pœnitenti pœnam constituat, vt triduo ieiunium suscipiat, vel preces horarias recitet, rata est huiusmodi sententia. Item si quis ita voueret, Si hoc vel illud mihi còtingerit, promitto per triduum ieiunium seruaturum, vel preces horarias recitaturum: ergo eadem ratione si Iudex sententiam hanc tulerit: Suspendo te ab officio, vel beneficio, valet. Respondeo, Plurimum distare inter hæc, quoniam presbyter qui audit confessiones peccatorum, & per disunctionem ieiunium, vel preces iniungit, liberam pœnitenti optionem relinquit, vt quam maluerit partè, eligat. Item quando quis cum disunctione vouet, sese voto adstringit, ita vt facere debeat id, quod ipse postea maluerit: at verò Iudex ferendo sententiam his verbis: Suspendo te ab officio, vel beneficio, nò videtur liberæ nocentis voluntati relinquere, vt quam magis ipse probauerit, pœnâ exoluat, quare cum certò neutram irroget, sententia manet in totum incerta, & propterea irrita censetur.

Animaduertendum est, ex hac Regula, esse exceptionem iure expressam. Nam cap. Si quem, De sententia excommunic. dicitur: Si quis excommunicatur à Iudice his verbis, Excommunico te, vel si Iudex dicat, Nemo faciat hoc sub pœna excommunicationis, intelligitur de excommunicatione maiori, non minori, & tamè iuxta tertiam nostram Regulam deberet intelligi, de excommunicatione minori; quia in pœnis, & odijs pars mitior est accipienda. Quare Regula nostra locum habet, quando contrarium Canones, Leges, & iura non exprimunt.

Cap. XII.

Quarta Præceptio.

QUANDO in cæteris duæ opiniones sunt pares, (pares intelligi in numero autorum, quamuis non in pondere & momento rationum) sed altera earum est tutior, ea vt plurimum est asequenda: id quod ex subiectis patebit exemplis. Plerique opinantur, Eunuchum nò posse matrimonium contrahere: alij verò (vt ante iam dixi) affirmant posse, & matrimonium

valere,

valere, si cum scemina eius vitium sciente contraxerit; licet si cōtrahat cum ignorante nullum sit canonico iure matrimonium. Quamvis hæc duæ opiniones in cæteris essent pares, tutius est Eunuchum non contrahere: hæc pars est eligenda, præsertim antequam sit matrimonium contractum etiam semota declaratione Sixti Quinti, de qua supra. Item multi arbitrantur, circumstantias peccatorum speciem non mutant, quâvis alioqui deformatio eorum grauius augeret, non esse in sacramento Pœnitentiæ necessario explicandas: Nau. de pœnit. d. 5. in principio. nu. 6. ubi citat alios. Contra alij affirmant, esse in confessione exprimendas, licet in cæteris pares essent opiniones, quia tamen tutius est eas confiteri, & exprimere, idè hæc pars vt tutior videtur præferenda, quam sequitur Sor. vna cum alijs 4. d. 18. q. 2. a. 4. Est etiam multorum opinio, sacram absolutionem per literas, & nuntium datam valere; ita opinantur Cai. in sum. confessio. in condit. 11. Victo. de Sacram. 11. d. 1. a. de confessio. nu. 171. Sor. 4. d. 18. q. 2. ar. 6. Angel. confessio. 1. nu. 32. Rol. confessio. 1. nu. 8. Ledes. 4. p. 2. q. 28. ar. 3. Canus. relect. de pœnit. p. 5. vers. alterum quod in eodem quintum argumentum. Ceterum quidam alij putant vim habere absolutionem in absente collatam: id censent Palu. 4. d. 17. q. 2. a. 1. in 3. definitione magistrali. & d. 3. q. 2. a. 2. Anto. p. 3. tit. 17. c. 12. & c. 21. f. 3. Sylu. confessio. 1. q. 15. & confessio. 3. in principio. Medi. de confessio. q. 15. Nau. in Manual. c. 21. n. 36. Petrus Sor. de confessio. lect. 11. Palu. 4. d. 17. diffin. vlt. quia tamè tutior est opinio prima, immò quia ea sola meo iudicio tuta est, vt suo loco ostendam, quæ negat ratam, & firmâ esse, ea est eligenda, ne pœnitens periculo exponatur in absolutione per nuntium recepta confisus, & ne sacrilegij periculum absolvens Sacerdos incurrat. Hinc etiam fit simili quadam ratione, vt longè probabilior sit eorum opinio, qui censent cognationem spirituales non contrahere regem, vel principem, qui per procuratorem, vel nuntium, vel madatarium tenet, aut suscipit aliquem in baptismo, quam sententiam sequuti sunt Archidiaconus, Ioan. Andreas, Ancharantus, Dominicus, Francus: quos refert, & sequitur Nauarrus, & sic etiam Baldus, Henricus, Præpositus, Federicus, Romanus, quos citat, & approbat Couarruias: sic quoque Syluester, Sotus, Ledesmus, quamvis Cardinalis, Marfilius, Abbas, & Felinus oppositum docere videantur: nam huiusmodi cognationes spirituales per Canones institutz restringi potius quam laxari debent. Præterea multi censent in suscipiendis Ordinibus ad Sacramenti substantiam non necessario pertinere, vt qui promouetur ad Ordines, manu tangat materiam sibi in ipsis Ordinibus porrectam, sed tantum, vt eam ab Episcopo in medium productam cernat. Aliorum verò est sententia ad eam necessario requiri, vt materia ab Episcopo porrigatur, & tangatur ab eo, qui ad Ordines eligitur. primam sententiam tenuerunt, Bona. 4. d. 2. q. 2. a. 1. q. 4. Alb. 4. d. 2. q. 2. a. 38. ad 2. Sor. 4. d. 2. q. 1. a. 2. Vict. de sac. ord. Led. 4. p. 2. q. 36. a. 3. Armi. ord. n. 4. Tab. ord. 2. n. 1. Secundam opinionem sequuntur, Palu. 4. d. 2. q. 1. a. 1. Anto. p. 3. tit. 14. c. 16. Ange. ord. 1. nu. 8. Rol. ord. 2. n. 1. Sylu. ord. 2. q. 5. vers. 3. Asten. in sum. lib. 6. par. 2. tit. 1. art. 5. q. 3. Cai. tom. suorino opusculorum tract. 11. ad finem, & tract. 26. quoniam igitur hu-

iusmodi opiniones sunt pares in cæteris, & alioqui tutius est, vt qui initiatur Ordinibus materiam tangat; ideo hæc opinio videtur anteponenda. Est item multorum opinio, esse iure naturali damnatum, vt quis simul habeat plura beneficia etiam simplicia, quorum vnum ad honestam, & commodam vitæ sustentationem sufficit; & propterea iustam causam requiri, vt quis Pontificiæ indulgentiæ priuilegio simul plura possideat: alioqui nullam esse in foro conscientiæ indulgentiam; hanc sententiam tuetur Abbas in repetit. ad caput. extirpanda. f. qui verò. de prob. nu. 27. & probat eam aliorum testimonio. Alij verò existimant non esse naturali, aut diuino, sed solum canonico iure vetitum, plura huiusmodi beneficia simul quempiam habere; & ideo si plura Pontificiæ indulgentiæ beneficia etiâ sine iusta causa quis simul habeat, indulgentiam in foro conscientiæ valere, licet in ea petenda, aut conferenda peccetur: eò quod iuris canonici relaxatio vim habeat in foro conscientiæ, quamuis peccet Pontifex in ipso iure relaxando absque causa iusta, & legitima; ita opinantur Inno. Goffre. Io. Andr. & alij quos citat, & sequitur Card. in clem. gratia. de rescrip. nu. 12. Sed cum hæc sit minus tuta sententia, illa prior videtur mihi magis probanda. Sunt qui etiam opinentur, Parochos, & Episcopos in iuris Ecclesijs, quibus præ sunt, commorari diuino iure non cogi: sed solum ad id canonica lege compelli; & proinde indulgentiam Romani Pontificis auctoritate obrentam, etiam sine iusta causa, in foro conscientiæ ratam, & firmam esse, quia solius iuris Canonici est relaxatio. Sed post Concilium Tridentinum, id tenendum est, quod decernit Sess. 23. de reform. mat. cap. 1. Cathar. 10. opuse. de resident. & Albinian. in tract. de resident. sunt opinati. Alij contra putant, vt Caiet. 2. 2. q. 185. a. 5. dicentes iure diuino, Parochos, & Episcopos residere debere; & propterea in foro conscientiæ nullam esse indulgentiam absque iusta causa impetratam: quæ sententia, quia tutior est, videtur suadenda. Item multi censent præceptum eleemosynam erogandi vim solum habere, quando pauper necessitate extrema, aut quasi extrema laborat, non autem si graui tantum aliqua necessitate vexetur, quam sententiam sequuti sunt, Abbas, Antoninus, & alij quos citat Couarr. lib. 3. variat. resolut. c. 14. nu. 5. Contra alij existimant eiusmodi præcepto etiam nos tunc teneri, quando pauper ad solam grauem indigentiam deuenit, quod vt recte ait Couarruias plerique senserunt, quæ sententia tutior cum sit, merito est præferenda. Insuper est quorundam opinio eleemosynæ erogandæ præceptum impleri, si simpliciter, & omnino indigenti pecuniam mutuum demus, quod senserunt Adria. quod l. 1. a. 2. Nauarr. in Man. c. 17. num. 61. Couarr. in regula peccatum. p. 2. f. 1. num. 4. Aliorum verò est sententia, quando pauper simpliciter indiget, ita vt nec hic, nec alibi quicquam habeat, vnde possit sibi succurrere, & habendi in futurum spe omni careat, eleemosynæ largiendæ præcepto minimè satisfieri mutuum aliquid dando, nisi gratis, & liberaliter donemus id, quo simpliciter indiget ad suæ vitæ vsum necessarium; quæ opinio, vt tutior est, eligenda. Quam docuerunt Medi. tract. de eleemosyna. q. 6. Sor.

Nau. to. 2. consil. de cogna. p. 2. nu. 7. Com. in epistol. p. 2. cap. 6. f. 4. nu. 7. Sylu. manual. c. 9. q. 1. ar. 1. Ledes. 4. p. 2. q. 18. a. 2. ad finem.

lib. 4. de iust. q. 7. art. 1. ad 4. Mai. 4. d. 15. q. 7. §. vi autem clare videat. Ledesm. 4. p. 2. q. 15. art. 3. Quorundam est opinio nullum peccatum admittere eum, qui minus idoneum eligit ad beneficium Ecclesiasticum digniori posthabito: Contra alij oppositum docuerunt, hoc tanquam tutius tenendum. quid quid senserint glossa, & alij, quos citat Couarru in regula peccatum. p. 2. §. 7. nu. 3.

Quæritur, An inter opiniones semper tutiorē sequi debeamus? Quidam existimant oportere nos sequi semper tutiorem, tum quia iure constitutum est, ut in dubijs id quod tutius est teneamus. c. iuuenis de spons. & in c. si quis de pœnit. d. 7. dicitur, quod certum est teneatur, dimittatur quod est incertum; tum etiam, quia opinio est assensus, non certus, & firmus, sed cum formidine, qua putamus partem oppositam eius, quod opinamur, veram esse. Cæterum verius est, non semper inter opiniones debere nos eligere tutiorem, ut ex subiunctis exemplis constabit. Nam multi senserunt pœnitentiæ præcepto nos compelli in diebus festis, & sacris ad detestationem, & dolorem peccatorum habendum; alij verò negarunt. Et certè prior opinio tutior est; & tamen posteriorem eligere tutam conscientia possumus. Quorundam sententia est, debere nos peccatorum nostrorum confessionem facere statim, ut est nobis oblata opportunitas, quod tutius quidem est, sed tutò oppositam aliorum sententiam amplectimur. Item multorum fuit opinio, admissum in die festo peccatum, temporis circumstantiam habere in sacra peccatorum confessione necessariò exprimenda: Alij tamen oppositum tenent: ac licet prior opinio sit tutior, eam tamen sequi iure non cogimur. Senserunt etiam nonnulli nefas esse ex mutuo ratione lucri cessantis quidpiam exigere, vel accipere; affirmarunt alij id licere. Et tutius quidem primum est, sed ad id tamen amplectendum nullo iure compellimur. Est item aliquorum sententia promissionem iureiurando firmatam, licet in re alioqui leui, adeo vim obligandi habere, ut lethale peccatum sit talis iuramentum violatio: Contra verò alij tradiderunt, solum venialem committi culpam in tali iureiurando frangendo, quod quamuis minus tutum sit, tutò sequi possumus. Fuit S. Thomæ, & aliorum quoque sententia posse iudicem tuta conscientia pœna legis, etiam si capitalis sit, cōdemnare eum, quem ipse Iudex priuatim quidem nouit esse innocentem, sed secundum ea, quæ sunt in iudicio allegata, & probata reum mortis, cum tamen Scotus, Adrianus, Panormitanus, & alij quos refert Couarruias loco citato aperte tradiderint nullo modo licere Iudici, capitali supplicio in eum animaduertere, quotiescunq; ei priuatim nota fuerit innocentia: quæ opinio licet tutior quidem sit, attamen sine villo peccato relinquitur: nam liberum nobis est priorem sententiam, & sequi, & iuxta eam agere salua animi conscientia. Plerique item censent nulli licere pro suis rebus defendendis furē præsertim diurnum occidere, quāuis liceat nobis eū, qui in nos irruit interficere pro vita nostra tuenda. Hanc sententiam sequuntur Glossa, & Abbas, Anania, Felinus & alij quos refert, Couarr. in Clem. si furiosus, de homic. par. 3. §. 1. nu. 6. At contra alij sentiunt, etiam pro

rebus nostris ad vitæ vsus necessarijs seruandis fas esse furem perimere; quod etsi minus tutum sit, est tamen tuta conscientia liberum, alteram partem amplecti, quam defendunt Caiet. 2. 2. q. 64. artic. 7. Sylu. excommunicatio. 6. §. 6. vers. 9. Sor. lib. 5. de iust. q. 1. artic. 8. Couarr. loco citato, quam sententiam intelligunt locū & vim habere in rebus, quæ sunt alicuius momenti, & quæ aliter defendi nequeunt contra vim furis, nisi illum occidamus. Ego tamen eam interpretor in hunc modum; iure possumus furem interimere per vim rapientem bona nostra, quæ sunt vitæ simpliciter necessaria, & aliter ea tueri nequimus, nisi raptorem occidamus: tunc enim vitam nostram contra vim defendimus; quam tueri licet. Ut quando equus, quem habes, est tibi necessarius ad vitæ fuga conseruandam: aut arma ad te protegendam: aut pane simpliciter indiges, ne fame pereas. Alioqui illud est tenendum, quod ait Aug. lib. 1. de lib. arbit. c. 5. quomodo peccato sunt liberi, qui pro ijs rebus, quas contemni oportet, humana cede poluti sunt? Præterea est quorundam opinio, nefas esse, si quis sit iuste condemnatus, ut in carcere moriatur, manere in carcere, quando liber ei patet aditus ad fugiendum. Ita nefas esse panem, aut cibum oblatum respuerè, quamuis quis sit iure condemnatus ad carcerem perpetuum, ut ibi fame pereat. Alij vero contra existimant licere ei cibum oblatum refutare, repudiare, ab eo se abstinere, & in carcere manere ad satisfaciendum iustæ Iudicis sententiæ, quæ eum perpetuò carceri mancipauit. Priorem sententiam sequuntur Cai. 2. 2. q. 69. ar. 4. Victo. relict. de homic. nu. 28. Cordub. lib. 1. q. 36. Castr. lib. 2. de lege pœna. cap. 8. Couarr. lib. 1. var. resol. cap. 2. nu. 10. Posteriorem tuerunt Sor. lib. 5. de iust. q. 6. art. 4. Mai. 4. d. 15. q. 22. Ange. fugere nu. 1. ad finem. Salon. 2. 2. q. 69. art. 4. conu. 4. Sed quamuis prior opinio sit tutior, ei tamen minimè cogimur adhærere. Item multi docuere, Lucrum parum ludo legibus interdicto in foro conscientia esse restituendum: Contra alij tradiderunt illud non debere restitui: Et sanè licet prius sit tutius, potest quis tamen id lucri in foro conscientia tute retinere. Quando scilicet ludus legibus solum vetatur, non tamen is, qui lucratur, sit inhabilis ad retinendum sibi lucrum ludo acquisitum. Quoniam licet priorem sequatur, Bonau. 4. d. 15. par. 2. ar. 2. q. 1. Palu. 4. d. 15. q. 3. ar. 5. Richar. 4. d. 15. art. 1. q. 8. Gabr. 4. d. 15. q. 13. ar. 1. nota. 4. Angel. ludus, quest. 7. Posteriorem tamen tuerunt Alexan. Adria. Castr. Sor. quos refert, & sequitur Salon. 2. 2. q. 61. tract. de dominio. q. 5. ita etiam senserunt Cai. Mai. Medi. ut citat, & defendit Couarr. in regul. peccatum. p. 2. §. 4. nu. 4. Aliquorum est quoque sententia, ad rectè suscipiendum Baptismum, vel Pœnitentiæ sacramentum, eum peccatorum dolorem requiri quam vocant contritionem scitam, & cognitam: vel saltem eum dolorem, quæ attritio appellatur, quæ quæ existimetur bona fide esse contritio. Ita videtur docere Nauar. in Manual. c. 1. n. 36. Cuius oppositum alij opinantes dixerunt sufficere solam attritionem: etiamsi peccator eam attritionem esse cognoscat, dummodò tamen talis sit, quæ omnem peccandi voluntatē, & prauum affectum excludat: qualis est peccatorum dolor cōceptus metu gehēnæ, aut desiderio,

S. Th. 2. 2. q. 67. ar. 2. et alij quos citat, & sequitur Couarr. lib. 2. var. resol. cap. 1. nu. 1. & 3.

& studio vitæ æternæ, aut odio turpitudinis peccatorum ex Spiritus sancti dono cum spe veniæ impetrandæ; hoc tradit Canus: de poenit. part. 5. vers. 11. Deindè etiam attritio efficax. Primum non est dubitandum cuius esse: tamè secundum suadere, & eligere possumus citra vllum animæ periculum. Et videtur pro ea sententia facere, quod dicitur in Concil. Trid. sess. 14. cap. 4.

Ad obiecta verò in principio. Respondeo, Iure esse cõstitutum, vt in rebus dubijs, quod tutius, & certius est, teneamus, quod generaliter verum est. Nusquam tamen in iure habetur, vt inter opiniones tutiorem sequamur: non enim idem est iuris de dubijs, quod de opinionibus. Nam qui dubitat, neutri parti assensum præstat, qui verò opinatur, vni tantum parti assentitur, quamuis non sine aliqua formidine. Quare is, qui dubitat, nisi dubitationem deponat, & exuat, non potest agere contra dubiam conscientiam: quia quamcunque partem sequatur, se exponit peccati periculo, eo ipso quod facit contra conscientiam dubitantem, vt inferius dicemus. Ad secundum Respondeo, Quædo quis opinatur, licet vi opinionis certò, & firmè non adhæreat parti, quam opinatur, nulli periculo peccati se obijcit: quoniam in opinionibus, quæ sunt probabiles, licet eam sequi, quam malimus. Et propterea vi huius principij extrinseci, nimirum inter probabiles opiniones licere hanc, aut illam eligere, in eligendo nullum peccatum admittimus: nam quæuis minus tutâ, minus certâ, & firmâ eligamus eligimus tamè id quod licet facere, & quod est nobis iure concessum.

Cap. XIII.

Quinta Præceptio.

Vt plurimum communis opinio Doctõrum in rebus agendis est anteponenda. Hanc Regulam intelligimus locum habere, quando nulla ex quatuor supradictis præceptionibus locum habuerit. Et quoniâ res agenda, aut potest ad materiam Legalem, aut Canonicam, aut Theologiam pertinere: Communem opinionem accipimus iuxta subiectam rei cuiusq; materiam. Quare si materia est Theologica, communis opinio intelligitur, quæ communi Theologorum consensu fuerit recepta. Si materia sit legalis, communis opinio censetur, quam communis iuris Ciuilis interpretum consensus approbarit. Si materia sit Canonica, cõmunis opinio habetur, quæ communi iuris Canonici Doctõrum sensu confirmatur. Illustremus rem exemplis. Communis Theologorum est opinio; Baptismũ in hanc formam susceptum: Ego te Baptizo in nomine Genitoris, Geniti & procedentis ab utroque, vel in hanc formam: Ego te baptizo in nomine Christi, non valere: quæ opinio est omnio eligenda. Licet Caietanus cum quibusdam alijs affirmauerit Baptismum sic collatum, ratum, & firmũ esse: præsertim cum communis Theologorum opinio sit etiam in hac controuersia tutior. Theologorum, præsertim veterum est communis sententia, quatuor minores Ordines esse verè sacramenta, & characterem imprimere, gratiamque suscipientibus dare: & ea mihi videtur præferenda eorum sententiæ, quæ nostro tempore oppositum

tradiderunt. Quidam Theologi opinantur Ordines sacros per solam impositionem manuum, & verba Episcopi sine vlla traditione instrumentorum sacrorum conferri: quia eos sic Apostoli conferebant, quando nullus erat Euangeliorum liber, qui Diacono traderetur, & Græci eos ita conferre perhibentur. Constans tamen est omnium ferè Theologorum, & Canonici iuris interpretum, & Summistarum sententia, eos Ordines nullo modo dari, & suscipi absque sacrorum instrumentorum porrectione: hæc est tenenda.

Primo queritur, Quo pacto communis opinio discerni, & internosci queat. Respondeo, Sæpè vfu venire, vt res sit penitus dubia, quoniam auctores aliquando aiunt hanc vel illam opinionem esse communem; cum tamen alij scribant communem esse contrariam. Veluti si simplex præbyter cum concubina rem habuerit; Dubitatur, cum agitur de iuris poenis, quibus delicta plectuntur, num ea copula censeretur tanquam simplex cõgressus viri omni vinculo soluti, cum femina etiam ab omni vinculo libera: an verò tanquam sacrilegium: an potius tanquam incestus. Quod si voluerimus nosse, quæ sit in hac questione cõmunis opinio, prorsus est difficile, eo quod auctores inter se dissentiant. Iulius Clarius tradit esse communem opinionem, dictum cõgressum esse incestum. Sed alij eodem teste docuerunt tanquam communem sententiam esse sacrilegium. Rursus alij tanquam communem scripserunt esse simplicem, vt vocat, fornicationem, ac vt talem esse puniendam. Idem Iulius Clarius scribit esse communem sententiam, posito statuto, vt quilibet publicè relegatũ, & proscriptum, quem Bannitum appellant, occidere possit impune: immò etiam suum patrem proscriptum necare: ius esse cuique id facere; & tamen prædictus auctor eo loco ait alios asserere tanquam communem sententiam, nemini licere id facere, etiam posito statuto prædicto. Idem auctor ibidem tradit communem esse opinionem, posito prædicto statuto ius esse publicè proscripto sese defendendo occidere eum, qui in ipsum irruerit ad eum interimendum. Alij verò tradunt esse communem sententiam nefas esse, si publicè proscriptus sui tuendi causa illum occidat: Sicut nefas esset, si reus ad mortem damnatus se defenderet à Iudicum ministris, eosq; interficeret: nunquam enim bellum potest esse ex utraq; parte iustum. Idem auctor scribit esse communem opinionem, posito prædicto statuto, licere cuiq; priuato, publicè proscriptum, vel per prodicionem, vel per insidias, & fraudes, & acceptis ad id pecunijs necare. Alij verò tradidere tanquam communem opinionem nefas esse, his modis, & artibus trucidare.

Quando igitur scriptores ita dissentiant, vt alij affirmant hanc vel illam opinionem esse communem, alij verò, oppositam; tunc si ex lege, vel ex more, & consuetudine recepta nihil certi elici possit, tutior pars est eligenda. Siquidem communis opinio facillè internosci non potest. Deindè nonnunquam etiam communis opinio discerni non potest, cum sæpè contingat, vt sententia quæ olim erat recepta communi consensu, modo non sit. Et tunc, tempora sunt

Petrus Sotus de inst. sacre. tract. de Sacram. ord. lect. 3. Ofius in confes. fid. Catho. de Sacram. or. din. ca. 50. c. 33.

Clar. lib. 5. recep. sent. §. formicatio. nu. 10.

Clar. lib. 5. recep. sent. §. homicid. nu. 46. Clar. ibid. num. 33.

Clar. ibid. nu. 67.

Sot. d. 9. q. 1. 4.

Cai. 3. q. 9. 6. ar. 5.

S. Tho. Res. nau. Rich. sum. sig. str. 4. d. 24.